

הרשות הפלשתינאית על סף קריסה כלכלית

ד"ר אדם רויטר – יו"ר רויטר מידן בית השקעות ומנכ"ל חברת הייעוץ חיסונים פיננסים

מבצע "עמוד ענן" יצר טורנדו שהרס באופן שיטתי את כלכלת רצועת עזה וזאת לזמן רב. אם אכן הרס התשתיות שם הינו נרחב כפי שצה"ל טוען, הרי החמאס שחוגג באופן מגוחך ניצחון, לא רק שניצח ניצחון פירוס, אלא הוא יותר מכך מזכיר את דמות האביר השחור מהסרט "מונטי פייתון והגביע הקדוש", שהמלך ארתור נלחם בו, מקצץ את איבריו והוא עדיין טוען שביכולתו להילחם כאילו לא קרה כלום וגם כאשר הוא מתגלגל בבוץ נטול איברים לחלוטין, קורא הוא לתוקפו להמשיך ולתקוף כי עדיין יכול להילחם הוא... בכל אופן הטרגדיה הכלכלית שהוטחה על העזתים, בצדק רב, לא היתה יכולה לבוא מבחינתם בזמן גרוע יותר, על רקע האפשרות שהרשות הפלשתינאית (הרש"פ), שמעבירה בין חצי מיליארד למיליארד ש"ח בשנה לעזה, מצויה על סף קריסה כלכלית ביהודה ושומרון. התעקשותו של אבו מאזן על הליכה לאר"מ לשם הכרזה על מדינה פלשתינאית, יתכן וקשורה באופן עקלקל לסוגיה הנ"ל.

הרש"פ נמצאת מבחינה כלכלית על עברי פי פחת. שנת 2012 נקבעה מלכתחילה, כמו בשנים עברו, כבעלת תקציב גירעוני שבו היקף ההכנסות יעמוד על 8.5 מיליארדי ש"ח מול הוצאות בהיקף של 12.1 מיליארדי ש"ח, משמע גרעון מתוכנן של 3.6 מיליארדי ש"ח שהיה אמור להיות ממומן ע"י מענקים בינלאומיים, תרומות וכן הלוואות פיתוח בהיקף כולל של 4.9 מיליארדי ש"ח ואף להשאיר בידי הרש"פ עודף תקציבי של 1.3 מיליארדי ש"ח ב-2012. קרה דבר הפוך: ההכנסות בפועל היו נמוכות ב-6% מן התכנון וכפי שנראה 2012 עומדת להסתיים כך שהן לא תעלינה על 8.0 מיליארדי ש"ח מול הוצאות בפועל הגבוהות ב-7% מהמתוכנן בהיקף של 13.0 מיליארדי ש"ח, משמע גרעון בפועל ברמה של 5.0 מיליארדי ש"ח! במקביל, חלה ירידה במענקים הבינלאומיים, בתרומות ואפילו בהלוואות הפיתוח שהפלשתינאים מצליחים להשיג ובמקום 4.9 מיליארדי ש"ח המתוכננים, הם יצליחו להשיג כנראה רק 3.4 מיליארדי ש"ח. ז"א הרש"פ עומדת לסיים את שנת 2012 עם "חור" תקציבי ענק בהיקף של 1.6 מיליארדי ש"ח, שכפי הנראה הפלשתינאים אינם מסוגלים בכלל לכסות אותו...

הבנק העולמי וקרן המטבע הבינלאומית טוענים שחלק מהגרעון התקציבי של הרש"פ נובע מירידה בקצב הצמיחה בשטחי יהודה ושומרון ב-2011 וזאת, בין היתר, בעקבות הפגיעה שהייתה בכלכלה העולמית. ההסבר הזה הוא קשקוש, מכיוון שהיקף היצוא הפלשתינאי מיהודה ושומרון לעולם, הוא בדיחה עצובה במקרה הטוב. היצוא הפלשתינאי לחו"ל מהווה חלק זעיר מהתוצר שלהם ולכן ירידה בביקושים העולמיים כמעט לא משפיעה עליהם. דווקא היצוא הפלשתינאי לישראל מהווה חלק משמעותי מאד, אך מכיוון שישראל כמעט ולא נפגעה מהמשבר הכלכלי העולמי וכלכלתה המשיכה לצמוח ב-2011 בקצבים סבירים, הפלשתינאים לא נפגעו מכך. לכן צריך לחפש את ההסבר במקום אחר. והמקום האחר הוא ירידה דרמטית בהיקף התרומות והסיוע שהם מקבלים, בשיעור של כ-30%. הפגיעה הכלכלית שחווי מדינות תורמות ובראשן ארה"ב, היא ההסבר האמיתי ולא הפגיעה בצד ההכנסות של הפלשתינאים ממקורותיהם. הסבר נוסף טמן ב"אביב הערבי": הרש"פ תלויה גם בתרומות מן העולם הערבי, כאשר סעודיה ואיחוד האמירויות מצויות

פארק וויצמן למדע, בניין לב הנ.י.צ.ן. רח' גולדה מאיר 3, נס ציונה 74036

טלפון : 08-9369800 פקס : 08-9369801

www.immunities.co.il

השנה בראש התורמות, אך תורמת גם עיראק, באופן מפתיע, שמתמודדת בעצמה עם תקציבים גירעוניים. האביב הערבי מסתבר, מאתגר גם את המדינות הערביות התורמות, שנאלצות "לתרום" יותר פנימה, כדי להשקיט את העם ופחות החוצה כדי לעזור לאחיהם הפלשתינאים.

יש לציין שהרש"פ נוקטת בכמה דרכים כדי להתמודד עם המצב. בראש וראשונה היא מעכבת תשלומי משכורות ובכך גדודי הפקידים הממשלתיים, האמונים על המנגנונים הבירוקרטיים הענקיים של הרשות, מספקים למעשה אשראי כדי לממן את הבעיות התזרימיות שלה. בנוסף, נשקלים צעדים דוגמת העלאת מיסים, אך המקרה הירדני מפחיד אותם (בירדן התרחשו לאחרונה מהומות בגלל העלאת המס על דלק וגז). בכלל יכולת גביית המיסים ע"י הרש"פ היא בעייתית במקרה הטוב - כאשר שמועות עקשניות מדברות על כך ששחיתות של גובי המיסים, קומבינטוריקה כמיטב הבזאר הטורקי, העלמות עין, אי גביית מס ממקורבים ועוד הם גורמי מפתח בהסבר לגבי שיעורי גביית המס בפועל מן האוכלוסייה.

כמה זמן ציבור הפקידים לא יקבל משכורות לפני שיבוא פיצוץ גדול? אללה יודע. ההעברות הסוציאליות כבר הגיעו ל-100% תוך עשרה חודשים והרש"פ שוקלת לעצור אותם. כסוי אי תשלום חשבונות חשמל - מה שהיה היהלום שבכתר של ה"סדר הכלכלי החדש" שהנהיג ראש ממשלת הרשות פאייד החל משנת 2005 לפי דרישת הבנק העולמי - מתמוטט. בסעיף זה הם מצויים בחריגה של 54% ועדיין לא סוף השנה. אמנם לרש"פ יש מזומנים בצד וזהו בלון החמצן שלה, אך היקף ההוצאות הגדל מול היקף ההכנסות המצטמצם מכרסם ביתרות מזומנים אלו במהירות.

אחד הפרדוכסים הגדולים הינו שעל אף שהרש"פ מצויה במשבר כלכלי חמור היא מוסיפה לשלם משכורות לעובדי הרשות ברצועת עזה, במקום לגלגל את הבעיה הזו על שלטון החמאס. אם הרש"פ היתה משכילה להפוך את עזה לבעיה של העולם הערבי והעולם בכלל וכמובן לבעיה של החמאס - היא היתה אולי יכולה להחזיק את הראש מעל המים. איל עופר, הידוע כאחד מראשי המחאה החברתית ונחשב גם כמומחה בכל הנוגע להתפתחויות הכלכליות ברש"פ, טוען שזהו המשבר הכלכלי החמור ביותר בו עמדה הרש"פ מעודה וקיים סיכוי שהיא לא תצליח לעבור אותו.

בכלל, הצמיחה הכלכלית המרשימה בשטחי יהודה ושומרון, 7.1% ב-2009, 6.8% ב-2010 ו-5.8% ב-2011 הינה בעייתית. מחקר חדש של ה-Palestine Economic Policy Research Institute (MAS) אומר שצמיחת התל"ג ברשות הפלשתינאית בין השנים 2006 ל-2010 היתה אמנם 33% אך פלשתינאים רבים רואים בכך אשליה. לדעתי, מדובר אכן בפיקציה מסוימת מכיוון שהצמיחה הזו מבוססת בעיקר על גידול המנגנון הממשלתי המאוד מנופח גם כן של הרש"פ והוספת צבא של פקידים לרשימת מקבלי השכר. איזו מין צמיחה עתידית תניב התופעה הזו? לאללה הפתרונים.

כל הפרמטרים הללו צריכים להילקח בחשבון אצל גורמי הביטחון ומקבלי ההחלטות בישראל בכל התוכניות הקשורות תקציבית וביטחוניית לקראת שנת 2013.

פארק וויצמן למדע, בניין לב הני.צ.ן. רח' גולדה מאיר 3, נס ציונה 74036

טלפון : 08-9369800 פקס : 08-9369801

www.immunities.co.il